

Libris.RO
Redactor: Natalia Corlean
Corectură: Amalia Dragne
Coperta: Florin Alexiu

DTP: Natalia Corlean

© Editura Agaton, 2018

Tel/fax: 0268/211290; 0740/798366

e-mail: comenzi@agaton.ro

www.agaton.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HORDUNA, NICOLETA

**Mamă, tată, creșteți-mă în iubire! : întâmplări și
tâlcuiri din labirintul preșcolarității / Nicoleta Horduna. -**

Făgăraș : Editura Agaton, 2018

ISBN 978-606-8933-15-3

37

Nicoleta Horduna

Introducere

Cartea dăruită vouă spre lectură s-a născut dintr-o dragoste mare, nesfârșită, față de fiul meu, dragoste care mi-a îndrumat, sfătuit, ghidat, în poezii, în gânduri și în acțiuni, pentru a putea deveni o poveste. Ideea punerii cuvintelor între coșurile unei tăcuțe cu „cuvinte” mi-a sclipit-o aceluși rău, mare și bun, și numai așa am putut să scriu aceste cuvinte cu care am vrut să împărtășesc cu voi, dragii mei, unele din poveștile mele, unele din gândurile mele și cea de din urmă, cea care este în sufletul nostru, în familia noastră, noi abia acum, mult mai târziu, mult mai adânci, mult mai dragi decât toate cele aliate de mine până la înfrățirea lui.

„Mamă, tată, creșteți-mă în iubire!”

Întâmplări și tâlcuiri
din labirintul preșcolarității

Jocul de-a joaca și joaca de-a cuvintele alături de el au prins forma poveștilor lăsate cărții spre amintire și pentru tâlcuirea de mai târziu. Nu m-am gândit vreodată, până să-mi spună el, că „bucătăria care face gogosi se mai numesc și gogoșari”, că „țara care are formă de cizmă se poate numi, în mod firesc, Cizmochia”, că „pomenii se înărb în jurul Soarelui tocmai fiindcă sunt firimituri din el” și nu lini puteam imagina că „cuvintele se pot „adormesc” în servirea fructelor și în timpul în care le-a refuzat, doar cu un îndemnat de același maestru al vorbelor: „Să pui!”; ori că, de la necesitatea consumării supelor de legume, va ajunge să-mi demonstreze că „Și supa de cuvinte face bine”.

EDITURA
AGATON

Făgăraș, 2018

Cuprins

Introducere / 5

Creștem cu dragoste / 8

**ADAPTAREA LA GRĂDINIȚĂ. Primul contact
susținut cu lumea de dincolo de „acasă” / 19**

Cum s-a născut Jupiter

FURIA văzută fără „ochelari” / 39

Mihai-cel-Furios și fructul necunoscut

**LIMITELE. Încăpățânându-ne să nu ne
încăpățânăm / 55**

Călătorie în lumea lui Nu Vreau

**AGRESIVITATEA. „Sunt ceea ce mă
determinați să fiu” / 71**

Peripețiile fetiței Mânătarcă

**FEEDBACK ABSENT sau NEGATIV. Copilul
„invizibil” și copilul „amputat” / 95**

Bob Mărunțel

**FEEDBACK POZITIV și ARGUMENTAT. Rodire
și împlinire / 109**

Dezlănțuirea lui Stai-că-Vine-Stai-că-Pot

**ASCULTAREA. „Dar pe mine cine mă ascultă?”
/ 123**

Povestea lui Fulg-de-Nea

Despre PUTEREA de a fi părinte / 133

Venirea în lume a lui Fir-Întreg

**PIERDERE și SUFERINȚĂ. Când pierderea
produce dezechilibre, iar suferința devine
drum al vindecării / 155**

În pânzele fricii

— Copiii nu se educă cu voce severă, ci cu dragoste!

Sunt cuvintele pe care mi le-a rostit fiul meu de 4 ani, într-un moment de deznădejde, pe când simțeam clocotind în mine furii îndelung mocnite, întărite de avalanșele lui neîntrerupte de „nu vreau”, „nu-mi place”, „nu pot”. Nu este singura lecție despre educație și despre iubire pe care am primit-o de la el. De când a intrat în lume oferă – cu toată dărnicia, puritatea, inventivitatea și iubirea lui – noi sensuri lumii sale și existenței celor de lângă el.

Tihna este o stare spre care tindem; cuvintele de ordine în viețile noastre de părinți sunt: remodelare, redefinire, regândire, deșertare de purtările zornăitoare, vindecare de rănilor personale și de cele alor noștri.

Mi-a trebuit destul de mult timp ca să înțeleg că plânsul lui, strigătele lui foarte vocale, zvârcolirile lui de voință și de neputință nu erau altceva decât durerile pe care i le trezeau „vederea” propriilor noastre răni nevindecate și a rănilor lumii acesteia, pe care ar vrea s-o accepte și de care ar vrea să fie acceptat așa cum este el. Nu erau nicidecum expresia vreunei rele voințe ori absenței dorinței de cooperare; ci erau, mai curând, o manifestare a nevoii lui de a se vindeca împreună cu noi și o reflectare a dorinței lui de a fi acceptat.

Inima lui poate să simtă mult, poate să înțeleagă multe, mai puțin amprenta vorbelor grele, aparent calme, dar care cântăresc greu și sunt tăinuitoare ale durerilor nerostite, tulburărilor trăite în subteran,

luptelor date cu cortina trasă. Antenele lui emoționale nu l-au înșelat, în scurta lui existență, și el înțelege asta cel mai bine.

Începând cu primele lui vise, pe care a ținut să ni le comunice, de la 2 ani, despre un univers magnific, scăldat în culori atât de dragi lui, albastru-roșu-portocaliu, plin de sunetul liniștitor al planetelor, de sori fascinanți, care țin de strajă galaxiilor, continuând cu stejarii, pe care îi întâlnește în cale și cărora le oferă îmbrățișări pătimașe, cu oameni față de care, deși îi vede pentru prima oară, manifestă dragoste și interes, de parcă i-ar cunoaște de o viață, ori resimte tensiune, refuzând orice interacțiune, cu setea nestăvilă de cunoaștere a științelor (geografiei, istoriei, anatomiei, astronomiei, zoologiei, chimiei, muzicii) și încheind cu nevoia imperioasă de a intra în relație cu oameni mulți, „de calitate”, cum le spune el, de vârste și cu preocupări diverse, de a menține relațiile cu ei, în ciuda timpului și a distanțelor, toate îl comunică drept un om care rezonază la tot ceea ce înseamnă viață, o făptură dornică să-și teasă aripi cu care să poată zbura dinspre el înspre ceilalți, dinspre azi spre un ieri, nevoie a legăturii lui cu înaintașii, și spre un mâine care să-l poată plasa în propria istorie.

Abaterile de la „muzica” inimii, pe care a învățat-o din pântec și pe care a păstrat-o vie în „sertarele memoriei”, cum declară el, îl tensionează, îi determină reacții impulsive, dar totodată îl împing să caute în jur modele spre a se putea reechilibra. Lipsa modelelor îl dezorganizează și simte că se pierde pe sine, devenind parte din acel „Nimeni” venit dintr-o altă poveste căreia trebuie să-i dea de rost.

Trăim într-o lume devenită haotică, „ca un copac cu susul în jos”, vorba fiului meu, întoarsă de la

sine spre un spectacol al repedelui, al imediatului, al facilului, al întrecerii perpetue și injuste în arena închisă și șubrezită a unei societăți oarbe și surde, al goanei spre întâietate în competiția cu mediocritatea, al descărcărilor spectaculos de zgomotoase, al impunerii voinței în fața celui slab, al amenințărilor și al șantajului de toate soiurile, al oamenilor *glamour*, goliți de trăiri profunde. Trăim într-o lume în care avem atâta nevoie de sprijin și de dragoste din partea semenilor, dar în care nu primim îndestulător și nu oferim decât cu jumătăți de măsură. Oare cum i-am putea crește și educa pe copii ținând cont de făptura lor?

Cu dragoste; cu multă dragoste. Și cu aceeași dragoste cu care îi creștem pe ei trebuie să ne creștem și pe noi. Ba mai mult, e nevoie să o oferim și celor din jur. Dragostea e trăirea care ne leagă de ei, pe ei de noi, pe noi de noi și pe ei de lume.

Nu va înțelege niciodată de ce mama, de pildă, are răbdare cu el, îi vorbește frumos, îl apreciază, îl susține și ajută, iar în relația cu tata, cu rudele, cu vecinii ori cu colegii de serviciu este irascibilă, nemulțumită, intolerantă, schimbătoare, într-un cuvânt: altfel. Un om are sau nu anumite atribute în ochii copilului, indiferent de situație. Schimbările bruște de atitudine ale adultului aduc temeri în inima copilului, acesta putând trăi cu frica transformării părintelui într-un personaj negativ. El nu cunoaște jumătățile de măsură. Estimările cantitative se învață pe parcurs. Cunoaște, în schimb, estimările calitative. Dacă el, puiul de om, nu se va ridica la nivelul așteptărilor părintelui, atunci mama, așa cum a devenit alta în raport cu ceilalți, se poate transforma și în relația cu el.

Copilul meu mă vrea, în mod continuu, constantă în atitudini, în purtări, în felul în care comunic, în general. Această statornicie o dorește atât în relația mea cu el, cât și în relația mea cu tatăl lui și în relația mea cu lumea din jur. Pe baza acestei statornicii își va croi imaginea părintelui autentic, constant, sigur, de încredere, blând, bun, generos și nu a unui individ a cărui identitate nu o poate „statornici”, din cauza multelor măști purtate în rolurile jucate contextual.

Așteptările lui nu sunt altele decât așteptările mele, căci și eu îi doresc să aibă o purtare potrivită împrejurărilor prin care trece, păstrându-și echilibrul, calmul, autenticitatea, bunătatea, rămânând în permanență el, nu schimbător, nu „croit” de vorba nedreaptă a vreunui trecător prin ale vieții ori de matrițele în care ar trebui să intre pentru că așa ar fi „la modă”.

Realizez cât de greu trebuie să îi fie să perceapă că nu toți oamenii pot să-l înțeleagă și că doar unii îl vor putea vedea cum este și cum va să fie, în potențialitate.

— Aș vrea să fiu tot timpul cu tine; pentru totdeauna. Să nu trebuiască să ne despărțim niciodată. Când sunt departe de tine, sufăr cât nu-ți poți imagina, sufăr că nu mă poți ține în brațe și că nu-ți pot pune întrebări la care să primesc răspuns.

Așa mi-a spus, cu tristețe în glas, la reîntâlnirea de după grădiniță.

Fiecare interacțiune cu oamenii îi dă de gândit. La locurile de joacă se lovește, uneori, de răspunsuri mai puțin prietenoase: „Nu vreau să mă joc cu tine. Am destui prieteni!”; „Ești prea mic. Eu mă joc doar cu cei mari.” Adesea mă întrebă, siderat:

— De ce mi-a zis asta, mama?

Libris .RO

Alteori răbufnește, fără zăgaz, într-un strigăt amenințător:

Respect — Eu nu sunt mic!

Mai sunt și situații în care, parcă abandonând „lupta de îmlânzire a lumii”, își asumă cuvinte ce i-au fost atribuite de către cei de dincolo de casă.

— Sunt rău! Nu mă pricep la nimic! Sunt nesuferit! Sunt mofturos, răzgâiat și plictisitor!

Așa își spune, cu ochii scăldați în lacrimi amărâte de durerea respingerii, și așteaptă din partea noastră, cu speranță și cu înfrigurare, o înfirmare cât mai grabnică a acestor epitete umilitoare și distructive, atât de familiare și de dragi indivizilor „mai mari”.

În fuga noastră, a adulților, prin timp, astfel de chestiuni par puerile, simple mofturi de copii răzgâiați, căroră „li se caută prea mult în coarne”; dar pentru ei acesta este freamătul devenirii, în-ființării sau des-ființării lor.

Să-ți faci timp să înțelegi fiecare țipăt, fiecare vorbă dură pe care ți-o aruncă cel mic, crezi tu, cu intenția de a te răni, pare un exercițiu atât de obositor. Mai ales dacă frecvența cu care apar „purtările de 112” este foarte mare. Să te cobori la mintea „unui tânăr” și să decriptezi ce e dincolo de pumnul pe care ți-l „oferă”, cu satisfacție, în foale, tocmai când te așteptai mai puțin, după ce i-ai oferit mare parte din timpul tău pentru a te juca cu el, fără să îl plesnești, fără să îl jignești, fără să îl cerți, fără să îl pedepsești, fără să țipi, e o primă dovadă de dragoste față de el. Aceasta se poate traduce, în termeni contextuali, prin: echilibru, model de autocontrol, dorință și putință de comunicare non agresivă, nevoie de a căuta soluții după identificarea problemei, eliminând riscul isteriei generalizate ori replicilor înjositoare pentru cel mic.

Copilul meu m-a testat în multe feluri: prin lovituri, inclusiv „sub centură”, prin țipete isterice, prin tăvălire pe jos, prin confruntări ale voinței, prin negativism, prin negarea fățișă și declarată a aptitudinilor mele de mamă... și încă prin multe altele. Recunosc, au fost și situații în care am căzut la pământ, dar nu prea mult; atât cât să îmi „trag sufletul” din deznădejde, căci, starea de asediu continuând, a trebuit să-mi perfecționez „tactica combativă”.

Atunci am înțeles că scurtcircuitarea relației noastre venea de la unghiul greșit din care îl priveam. Am făcut o cartografiere a spațiului nostru relațional și am încercat și varianta de a mă pune în pielea lui. Mi-am adus aminte, de când eram mică, de eficiența cu care găseam rezolvări neașteptate problemelor de zi cu zi în momentul în care intram în rolul personajelor din jocurile mele. I-am luat rolul și am început să-l privesc ca și când aș fi fost eu la vârsta lui. Mi-am reluat rolul, de fapt, de acolo de unde îl abandonasem demult. Eu, adult, avându-mă în fața ochilor pe mine, copil. Atâtea amintiri m-au asaltat și puteam să văd (în sensul de simțire) în puiul meu toate zvârcolirile mele de copil, puteam să simt toate vorbele care mă răneau, puteam să reaud toate inflexiunile vocilor părinților mei, inflexiuni care îmi induceau, atunci, stări de teamă, de revoltă, de confuzie. Tot vacarmul copilăriei mele, cu bune și cu rele, l-am regăsit în puiul meu de om. Pedepsele alor mei mă răzvrăteau, vorbele lor aspre îmi scrijeleau în inimă ideea că nu mă acceptă pentru ceea ce sunt, izolarea de ei mă înstrăina de tot ceea ce voiam să văd, să aud, să simt, să gust, să știu. Mi-am adus aminte că, în acele momente, nu-mi doream, de la părinții

mei, decât să mă strângă în brațe și să îmi spună că mă iubesc, iar eu m-aș fi „cumințit” și „înregimentat”, de îndată, în normalitatea regulilor lor.

Acum era timpul meu să mă vindec de o rană pe care ei înșiși au purtat-o, fiindu-le întipărită în suflete, fără voie și inconștient, de către părinții lor.

Rememorarea copilăriei mele m-a ajutat să îmi aduc aminte că noi, oamenii, nu ne dorim altceva pe tot parcursul vieții decât să fim iubiți, acceptați, apreciați pentru ceea ce suntem. Indiferent de vârstă.

Golul și lipsa de reacție, de apreciere, de afect, lăsate de adulții din copilăria mea, îl voi umple acum cu toată dragostea mea pentru copilul meu, pentru soțul meu, pentru părintele care mai este aici cu mine și pentru cel care a plecat, pentru mine, pentru nepoții ce vor să vină și pentru toți din juru-mi.

Acum îmi este ușor să înțeleg nevoia copilului meu de a se cocoloși la sânul meu ori de câte ori face vreo trăsnaie și pot să-l iau cu drag în brațe pentru a-l liniști, ori de câte ori țipă, lovește ori își ia armura lui „nu vreau”. Pentru că știu că asta îl ajută să se calmeze și îi reamintește cine este și că nu este singur. Acum nu mă mai împiedic de remarcile experților în „răzgâială”, adepți ai dictonului „copilul nu se ține în brațe nici când e mic; cât despre pupici, doar când dorm”, pentru că eu vreau să știu sigur că îl iubesc, cum ar spune unul dintre personajele lui îndrăgite, „cât toate planetele din Univers și mai mult de-atât”, că îl apreciez ca pe „cea mai mare minune a creației”, cum îi „socoate” el pe oameni, că îi respect alegerile, atunci când poate și îi e îngăduit să aleagă, că îi recunosc și că îi înțeleg zbuciumul și, de aceea, poate fi sigur că îl voi însoți, chiar și de la distanță, în toate trăirile lui.

Acest fel de a-l înțelege și de a mă raporta la el l-a readus în el însuși pe fiul meu, după ce au găsit cu cale câțiva binevoitori să-l „croiască” după reguli, învățate empiric prin școli deprofesionalizate, neînțelegând că adaptarea copilului la oameni și la medii noi înseamnă plâns, suferință, nevoi suplimentare de afecțiune și de atenție.

Atunci când plânsul copilului, la despărțirea de mamă, e acoperit cu o palmă a adultului, care nu-și mai poate auzi gândurile din cauza haosului din el însuși, lumea de „dincolo de mama” nu i s-ar mai părea nimănu un „ținut demn de explorat”, ci un teritoriu întunecat, plin de primejdii, în care te poți aștepta, la tot pasul, la atacuri. Reacția firească a supraviețuitorului este atitudinea defensivă, iar a învingătorului, într-o astfel de lume, ofensivă.

În perioada în care au apărut în purtarea fiului meu primele „reacții de urgență”, am rămas mută de uimire, de revoltă, de contradicții. Schimbările-i comportamentale au coincis cu debutul grădiniței. Până atunci îmi cunoscusem copilul. Cel puțin așa crezusem...

Din momentul despărțirii de „acasă”, mi-a fost dat să aud și să simt o altă voce decât cea cu care mă învățase fiul meu blând, bun, calm, cald, plin de dragoste. Am „înghițit” cu greu experiența primei luni de grădiniță. La început cu revoltă, apoi cu stoicism, în final cu răbdare. Țipetele lui nu se mai sfârșeau, loviturile, pe care le aruncau pumnișorii lui mici, erau ca barosul; vorbele lui, de alungare a mea și de destituire din rolul de mamă, îmi sfărâmau sufletul. Trecerea timpului nu i-a potolit zbuciumul, ci l-a întezit. Enurezisul nocturn și diurn, refuzul mâncării, vărsăturile frecvente, culminând cu o

răceală puternică, erau reacții ce vorbeau despre o experiență de socializare eșuată.

Cuvintele lui, care au venit să elucideze misterul, au apărut mai târziu, după ce am decis „scoaterea” lui din acea experiență:

— Mi-ai spus că am să fiu în siguranță și că mă vor iubi doamnele de acolo, dar m-au lovit peste cap și au țipat la mine. Tu nu mai ești mama mea, iar eu nu mai sunt Toto, sunt Jupiter!

Asta a înțeles el atunci că ar fi viața: o luptă în care trebuie să renunți la cine ești ca să devii cineva de care nu te poți atinge. A înțeles că existența e o vânătoare continuă, iar pumnul și strigătul sunt armele puterii. Și a mai înțeles un lucru, foarte dureros de acceptat pentru noi, ca mamă și ca tată: părinții l-au mințit în legătură cu ceea ce e dincolo de poarta casei.

Ce am înțeles noi a fost că: trebuie să-l conștientizăm asupra limitelor oamenilor, căci în spatele unor zâmbete largi se pot ascunde inimi hâde, iar el, având un radar emoțional eficient, ar fi bine să-l urmeze. Cât despre noi, adulți responsabili fiind, va trebui să avem încredere în semnalele lui de avertizare; „loviturile” lasă urme, dar dragostea ne învață să iertăm, să depistăm mai repede ipocrizia și pe cei care vorbesc o alta limbă decât cea a bunului simț; nu trebuie să obosim în a da șanse semenilor care greșesc; e nevoie să sperăm în schimbarea în bine; trebuie să avem încredere în copilul nostru; e vremea să ne reconstruim pe noi înșine și să ne țesem aripi rezistente spre un zbor în tandem cu puiul nostru, demn, semeț, având control asupra pornirilor, staționărilor și aterizărilor.

Am scris despre prima experiență de „îmbăiere”

în lume a copilului meu spre a vă conștientiza asupra transformărilor pe care le poate genera o experiență negativă în făptura umană aflată la prima ei lecție de înot, având ca instructor lumea.

Nu putem controla mediul, nu putem schimba atitudinile celor din jur, nu putem modifica obiceiurile semenilor, atunci când copilul nostru pășește în alt univers decât cel al familiei. Cu toate acestea, nu suntem nici pe departe neajutorați pentru că altfel nu ne-ar fi fost dat să fim părinți, adică „crescători și îndrumători” de oameni. Ceea ce sălășluiește în sufletul nostru, încă din prima clipă a existenței noastre, este dragostea care, în momentul venirii pe lume a copiilor noștri, cunoaște un nou stadiu, o nouă formă, primind astfel puteri nebănuite până atunci.

Dragostea părintească metamorfozează ființa umană, dându-i toate „uneltele” de care are nevoie în noua, frumoasa, provocatoarea și lungă experiență de făuritor de caractere, de deschizător de drumuri, de sculptor de modele.

Niciuna dintre metodele și tehnicile de educație aplicate în trecut și cunoscute de mine din practica profesională nu a dat rod în a-l recupera pe fiul meu din înstrăinarea de el însuși și de lume, în afara răbdării, a încrederii în puterea de vindecare prin iertare, a calmului, a statorniciei și a blândeții. Sunt atitudini pe care tot dragostea mi le-a explicat, în clipele de descumpănire, de zbucium și de reconfigurare a rutelor părintești, educaționale și de socializare.

În aflarea răspunsurilor am avut și un ghid bun, pe lângă hărți, busole, gps-uri: pe fiul meu care mi-a dat cele mai bune feedbackuri verbale, nonverbale, comportamentale, atitudinale, emoționale; acum